

לשאלת מיהו יהודי

זה הבית בעיניהם בוכים בקול גדול ורבים בתרועה בשמחה להרים קול' (עזרא ג, יב). אף כאן מוצדקת השאלה: מה היתה סיבת הבכיה של ראשי האבות הזקנים? ודאי, שגם הזקנים שמחו שמחה גדולה בעצם העובדה של הבנין ושל שיבת בנים גולים לערש מולדתם. אלא בהעלותם על לבם זכר בית המקדש הראשון, את עוזו ותפארתו, הורידו עיניהם דמעות של צער ושל פחד; מי יודע אם הבית החדש יהי' תחליף לבית שחרב? מי יודע אם ימלא הבית החדש את כל התקוות שנשמת ישראל תלתה בבנינו? מי יודע אם תיקד בבית זה אש של מעלה, אש של שפע קודש המושך ולוכד בכוחו את כל לב מישראל ההומה ועורג לחיים של קדושה ורוממות עילאית? מי יודע אם הבונים הצעירים יכונו את לבם לבנין מלא ולגאולה שלימה? מי יודע אם תרועת השמחה והצהלה לתקומה הארצית והחמרית לא תדכא את הצמאון והכוסף לתקומה רוחנית וחירות נפשית והאם, ח"ו, לא תדמה הבניה החדשה של הריסות בית ישראל לחורבן החלום האחרון והריסת התקווה האחרונה של דורי דורות?

במצב נפש דומה, ממוזג שמחה סוערת ותוגה פנימית, עומדים אנחנו מול תקומתנו המדינית המפליאה בעוז והדרה, לבנו מלא שמחה והודיה להקב"ה, שנתן כוח לשארית עמו להתגבר על השואה הנוראה שהומטה על שבטים רבים וגדולים בישראל; שהשם ברחמיו זיכה אותנו לראות בנחמה של בנין וקוממות מדינית ושל שיבת בנים בממדים גדולים, אבל — וכמעט בושים אנו לפרשו בפה — רגש של צער צורב את לבנו. דבר מה חסר לנו, והחסר הזה מעכיר את שמחתנו. נגיד מפורש מה שבלבנו ומה שבלב אבלי ציון וירושלים: המדינה החדשה עם כל מתכונתה המפוארת ממלאה אותנו, אמנם, גאווה לאומית, אבל היא גורמת לנו אכזבה. הכוסף הגדול, שמילא את לב כל הדורות מיום שגלינו מארצנו; הכוסף של 'לך תכרע כל ברך' לא בא על מלואו. קוינו וצפינו כי בשוכנו לארץ האבות יקומו בתוכנו כוחות יצירה חדשים, מנהיגים רוחניים גדולים, שיקבלו עליהם את המשימה של החזרת עטרה ליושנה;

לאדם מישראל אשר לבו לא הוקפא עוד לגמרי אין צורך להסביר את מלוא הברכה שהביאה לנו מדינת ישראל. מדינתנו זו, שנתחדשה בארץ אבות הקדומה, הביאה לעם ישראל היושב בציון תקומה ועצמאות מדינית ולנו נדחי ישראל שבארצות נכר — כבוד ותפארת. הויכוח הנולד עם השאלה אם יש להכיר במדינה חילונית שלא הושתתה, לצערנו הגדול, על בסיס התורה והמצוות, מתנדף כעשן מול המציאות החיה והקיימת של מעצמה ממלכתית ישראלית עם מערכת בטחונית כבירה, השומרת במסירות נפש שאין דוגמתה על חיינו וחיי בנינו בפנים הארץ ועל כבודנו וחזיונותנו מחוצה לה.

הארץ המחודשת קדושה היא לנו. כי מלבד קדושתה העצמית מפי אלקינו ואלקי אבותינו ומטעם המצוות הקדושות התלויות בה, עוד נתקדשה בקדושת הדם העברי, בדם חלוצינו הראשונים, שהשקיעו את חלבם ודמם בביצות המלאריה הממארת, כדי ליבשן ולהפך אותן לגני-עדן פורחים ומלבלבים בשבילנו ובשביל הבאים אחרינו. היא נתקדשה בדם גבורינו לוחמי מלחמת עמנו למען כיבוש הארץ ושחרורה ולמען הקים לאומה הסחופה, הדוריה והרדופה חוף מפלט ושארית פליטה בארץ אבות. מסופקני אם יש בתוכנו מי שמחו בריא ולבו ישר, שיעצום את עיניו מלראות את מראה-הפלא, שהופיע לעינינו ושיעלה בלבו מחשבת פיגול ותועבה לזלזל בקדושת גבורים וקדושים שמסרו את נפשם למען ה', עמו וארצו.

ברם, למגנת לבנו התבלט צד טראגי ומחריד מאד. חלק גדול של עמנו, וחלק זה הוא תחשוב ביותר בשביל איתנותנו הרוחנית-המוסרית ועוז אמונתנו בנצח ישראל ושהוא המעמיד את חוט השדרה של כללות האומה הנאבקת על קיומה ושאריתה — חלק גדול זה לא רצה ולא יכול להשתתף בשמחה הלאומית, שהסעירה את עמנו בכל גפוצותיו. זהו חזיון מופלא שאין לעבור עליו במנוד ראש ובפישוק שפתים של ביטול ולגלוג זול.

לפנינו בשנה שוב אותו החזיון המופלא, שאירע בימי עזרא ונחמיה: ורבים מהכתנים והלויים וראשי האבות הזקנים, אשר ראו את הבית הראשון ביסדו,

שיתמלא לעינינו היעוד של מלאה כל הארץ דעה את ה' — והנה נתאכזבונו.

ולא רק אנו בלבד, כל העולם כולו, החלק המעולה שבאנושות הנאורה אשר שמש הדת הזהיר עליהם, ציפו וחיכו לראות בשיבת ישראל מגלותו הארוכה לארצו, ארץ הקודש וחזון הנבואה, את מימושה של הנבואה הגדולה, כי תורה מאתי תצא ומשפטי לאור (כמו: לאור משפטי) עמים ארגיע'. אף הם נתאכזבו. יחסם של חסדי אומות העולם לתקומת ישראל המדינית היא אפיינית מאד. ככה כותב כומר שווייצארי אדוק באמונתו הקתולית בספרו: DESTINÉES D'ISRAEL: אסור ליהודי לשכוח שהוא עם קדוש. אסור לו לצמצם את רעיון היהדות בתחומו של הרעיון הלאומי במובנו המודרני הצר. ישנה תקומה מדינית של ישראל בארץ ישראל, תקומה שיכולה להיות רק חלקית, אמנם, בתנאי שהשאלות הממשיות הקשורות בתקומה זו תבואנה על פתרון הצודק.

נראה, שהעמים הנוצריים אינם מכירים בצדקת זכותה של הקמת מדינה עברית, אלא אם תקום בתוכה תנועה רוחנית גדולה, שתתפשט על כל העולם. ודאי, שזו עמדה נוצרית צרת-עין ולב, שריח מסיוני נודף הימנו ובצדק יאמרו הנאמנים לציון, כי אין לנו עסק עם יחס העמים ומשפטם עלינו. יש לנו חזכות לחיות כמו לכל עם ולהתקיים אף בלא תעודות גדולות ויעודים נשגבים. זוהי אמת. אבל היעוד של והלכו גוים לאורך אינו דבר בדוי מן הלב, אלא הוא יסוד בלתי נפרד באמונתנו. אמונה זו מושרשת באמונתנו באלקי אברהם יצחק ויעקב, אשר בחר בעמו להיות מורה דרך ומאיר נתיב לכל עמי התבל. אמונתנו ביעוד הגדול הזה היא נשמת חיינו, מקור כוחנו ושורש יצירתנו הרוחנית. בכוחה נתקיימנו בחשכת הגלות הארוכה ונשאנו עמל ותלאה, יסורים ופורענויות עד אין קץ במשך אלפי שנות גדודים ועקירה מעם לעם ומארץ לארץ. אמונה זו היא שסללה לנו את מסלולנו ההיסטורי, והיא שהחזיקה בקרבנו את צפיתנו לגאולה ואת אמונתנו ביום הגדול, כי בוא יבוא ואף אם יתמהמה מאות ואלפי שנים. ואמונה זו, שאליה כלתה נפש מורינו ומאורינו, גבורינו וקדושינו בכל הדורות, מראשית זיותנו לעם ועד היום הזה, אי אפשר שתתאכזב. כי מה אנו ומה חיינו אם, ח"ו, תפוג אמונה זו מלבנו? אין ואפס, דומן למרמס רגלי העמים הרודנים והבזויים וחושבי מחשבות רשע להכריתנו מן הארץ. והנה הגענו לשלב גודלי ומכריע, זכינו בחסדי שומר ישראל וגואלו

למדינה עברית מפוארת עם שלטון יהודי גמור. אבל תהיה זאת אשליה נוראה אם נאמר כי כבר באה גאולתנו. הגלות עדיין קיימת ונמשכת. היא עלתה עמנו לארץ האבות ועדיין לא הצלחנו להחליץ מחבליה. נצלנו בחסדי ה' מעוני השיעבוד המר והממאיר, אבל לא זכינו לגאולה ופדות הרוח והנפש. גלות — פירושה לא שיעבוד פיסי בלבד, אלא — בעיקר — שיעבוד רוחני, שיעבוד לכוח זר ומתנכר לטבע עצמו, שממעט את דמותו, פוגם את שלימותו ומחלל את קדושת הויותו של האדם בן החורין. וכשאנו רואים רבים מהנוער העברי בארץ נתפסים לעבודה זרה של אלילי המטריאליסמוס הגס והאכזרי או שאחזו בשיטת-חיים אתאיסטית-מטריאליסטית — אנו טועמים טעם של גלות מרורה.

בגלות אנחנו, ולא נגאל כל זמן שלא גאלנו את נפשנו ואת נפש האומה כולה, אנשיה, נשיה וטפיה, מן השיעבוד או הכפיפה לתרבויות זרות שנקלטו ברוחנו בארצות הנכר בכפיית כוח הרבים על המעטים. אין עם ישראל — אמרתי במקום אחר — יכול להיות עם חילוני ככל יתר העמים. ישראל הוא הנביא שבאומות. זה חלקו בחיים. זו היא שליחותו ההיסטורית וזהו יעודו הלאומי. גורלו של עם ישראל קשור קשר בלתי נפרד ביעודו זה. יסוריו ותלאותיו של ישראל הם מנת חלקו של המאבק הגדול בין יעוד ובין אי-רצון ואי-יכולת להגשים יעוד זה במלואו. עם ישראל צריך, והוא אנוס עפ"י צו ממרומים, להיות עם נבואי, להעביר גלולי הסומאה של שלטון זרוע הכוח והרשע מן הארץ ולסייע בהויותו ובדוגמתו לקיום דבר ה' ולנצחון הצדק, היושר והרחמים. רק הגשמת יעוד זה תביא גאולה לגשמת ישראל, ועל ידה — לאנושיות כולה המפרפרת בתהום של קנאה שנאה ותחרות בין עם לעם ובין אדם לאדם.

והמסקנה העקבית, שאין לנו לצפות לגאולה כל זמן שאנו משוקעים במ"ט שערי טומאה של פריקת עול אמונה ומוסר ושל רדיפה אחרי חיי הפקר ותענוגות בשרים ותאוה בלתי מרוסנת לחילול קדשי ישראל. הגיעה השעה, שמנהיגי המדינה יחשבו מחשבות על חירותנו הרוחנית ועל תקומתה של תרבותנו הלאומית. עליהם לקומם את הריסות הדת והאמונה באלקי ישראל, שנתרבו בלבותיהם של חלק גדול מהנוער העברי. דתנו היא תרבותנו הלאומית, ואנו אין לנו ולא היתה לנו במשך אלפי שנות חיינו תרבות אחרת, אלא זו של דת קדשינו, וזו שעיצבה את דמותנו הרוחנית והמוסרית ועשתה אותנו לעם

לשאלת מיהו יהודי

1234567

שעז

את השמים והארץ: שמע ישראל ה' אלקינו
ה' אחד!

יש בינינו אתאיסטים קיצוניים האומרים, כי תהילת ישראל ותפארתו בעבר היא העובדה שעם ישראל הופיע בהיסטוריה עם אמונת-היחוד נגד העולם האלילי הנבער, ועכשיו — הם אומרים — שמחד גיסא התמוטטה האלילית ועברה מן העולם ומאידך גיסא פגה האמונה הדתית מלב הרבה אנשים מישראל שוב אין משמעות להתפארות היסטורית, שכבר נתרוקנה מתוכנה וירדה מגדולתה. אולם, יש באמירה נלווה זו קוצר דעת ומיעוט הבנה, שמקורם בחוסר יחס רציני לבעיות היסוד של ההכרה האנושית. האמונה באל יחיד ומיוחד היא ההישג היותר גדול של ההכרה האנושית, הכרה שעם ישראל זכה לה בראשונה במעמד הגדול של הזר הקדוש. אמונת היחוד איננה, כמו שסוברים קלי-אמונה וקלי-דעת, דוגמה דתית בלבד, שבאה להדוף את רבוי האלים בצורה מספרית. אמונת היחוד היא לאמתה מהפכה דתית מוסרית בהשקפה על העולם ועל המין האנושי ועל משמעות החיים ותכליתם והיא כוללת בתוכה את חוק האחדות השלימה, אחדות הטבע, הופעותיו וכוונותיו, אחדות המין האנושי, אחדות כל החי הצומח והדומם, אחדות תוקית, שהמחשבה האנושית תתרת בעמל מחשבותי רב להגיע אליו, ועדיין לא עלתה בידה, אמנם, נכון הדבר, שגם הפילוסופיה היוונית השיגה במקצת (ואם לא בטהרתה) את הרעיון של אחדות-הבורא. אבל לגבי זו הי' זה רעיון מופשט וקר, רעיון מיטאפיזי-מטימטי גרידא מחוסר חום המאונה ומרוקן מהשפעת-עולם וחיים מוסרית. בישראל הופיע רעיון גדול זה בחזון אלקי באש-קודש של אמונה לזוהר. ואמונה זו באל יחיד הציתה בנשמה הישראלית את הלהב המוסרי עם כל מסקנותיו: אהבת הבריות, רחמים על יצורי כפיו של הקב"ה, השתתפות בצער כל הסובלים והנענים ודרישה נמרצת ליושר סוציאלי. לפיכך מובן, שאנו מבחינים בין ישראל לעמים ביחס הדת או הלאומיות. אצלם אין הדת קשורה בלאומיותם. הפולחן הדתי הוא ענין פרטי ואישי של המאמינים. הכפירה הדתית איננה מקפחת כלום את זכותו של הכופר בהשתייכותו הלאומית. אצלם אין יחודם הלאומי קשור בדתם, כי אם בסגולות, הגזע והדם והשפה וההיסטוריה המשותפת. הדת תנוצרית או האיסלאמית איננה נחלתו של עם מיוחד. הן כוללות במסגרתן הכנסייתית עמים שונים ואפילו שונאים זה לזה. וראינו גם עם אחד, הגרמני,

אחיד ויחיד. ושאלת הדת היא לאמתה שאלת עצמאותנו הרוחנית. טעות נוראה היא, שהחזיקו בה המפלגות החדשות, שתרבות חילונית עתידה להחזיק ולקיים בישראל את אחדותו ויחודו הלאומיים. אין הלאומיות הישראלית מושתתת על הדם ועל הגזע ועל שיתוף הגורל ההיסטורי, כי אם על שיתוף הרוח והדעות והמידות. וכל הסגולות האלה נשתמרו רק בתוך דתו ואף זיקתו של אדם מישראל לארצו היא בעיקרה זיקה דתית, ולאומיותו היא חלק פנימי מדתו, ולכן כל הכופר בדת ישראל כאלו עוקר תרבותו ומפר את אחדותו ויחודו של ישראל.

היהדות היתה הראשונה והיא היחידה, שהכריזה על קדושת האדם, על קדושת החיים, על קדושת הארץ, על קדושת השפה, על קידוש שבת ועל קידוש מעשי יום יום, מדינה של יהודים מוכרתת איפוא להיות מדינה של יהדות, מדינה המחנכת אישים יהודיים, שיוכלו לשמש אספקלריא ליהדות צרופה ומאירה. ^{היהדות} ^{היהדות} אחזה ודבוקה בבורא עולם, בתרי"ג מצוותיה וי"ג עיקריה. יהדות זו היא סימננו הלאומי היחיד ומחיקתו — סילוף וזיוף של פרצופנו הרוחני. יהדות זו קדמה הרבה למדינה ושלטון המדינה וזיב לקבל על עצמו מרותה, בלב שלם ובפה מלא. ההצהרה על חילונותה של המדינה היא חילולה של היהדות!

יודעים אנו טענות הצעקנים שבין דברי המפלגות, שזו היא כפיה דתית המנוגדת לעיקרון החופש ולחוקי הדימוקרטיה של בחירה חפשית והכרעת הרוב. אבל טענה זו יסודה בטעות ובשטחיות המחשבה. לכל אומה ואומה ישנם עקרונים מוצקים וקיימים לעד. עקרונים אלה אינם נמסרים להמוני עם לשם דיון והכרעה. העקרון של חופש הדעות והכרעת הרוב אין לו שום תוקף לגבי ערכים לאומיים גדולים, שהרי הם מהווים את עצמותו הלאומית של העם והם הקובעים את צורת הוויתו וסימני זהותו. העולה על הדעת שמנתיגי המדינה הדימוקרטית ימסרו למבחן העם והכרעתו את השאלה: אם להחזיק בשפה העברית כלשון העם והמדינה או להחליפה בלשון אידיש או אנגלית? והרי זה הוא עקרון ויסוד-היסודות, שאין שום עם רשאי לוותר על שפתו הלאומית ושלגבו העקרון של חופש הדעות בטל ומבוטל. ושאלת השאלה: האם אין לעקרון יסודי זה תחולה גם לגבי דתנו ואמונתנו? האם ערכם של הדת ועיקריה פחות במעלה מערכן של השפה וארץ המולדת? והרי דווקא ורק בשביל ערכי הדת והאמונה מסרו בני ישראל את גפם ונהרגו ונשחטו ונשרפו כשקראו בקול מרעיד

במדינה ולהצטרף למילוי חובותיה, אבל אין השלטון יכול לעשות את הגר הזה לבן האומה האזרחית. ההשתייכות לאומה באה מלידה ומבטן ואינה תלויה במתן זכויות שוות. "גירות מדינית" כזו מוגדרת בתלמוד בשם "גר תושב" (ראה רמב"ם הלכות מלכים פ"י, ה"ב). טבע הלאומיות האניה-יהודית המבוססת על הגזע ועל הדם, מחייב את הכלל שאין להקנות לאדם לאומיות חדשה בחקיקה חוקית. רק הכנסיה מכירה באפשרות ה"המרה". אבל אין ההמרה הדתית כוחה יפה להפקיע את לאומיותו של המומר. הלאומיות הוא דבר שבתולדה ולא דבר שבתודעה דתית. רק היהדות יצאה מן הכלל המקובל הזה. הגירות הדתית היא בישראל התייחדות גמורה אף מבחינה לאומית. ודבר זה מושרש בתכונת הלאומיות הישראלית המיוחדת במינה. יחודו הלאומי של ישראל אינו גילוי בסגולת הגזע והדם. אלא הוא מעורה במערכת הרוח והנפש ובזיקה המוסרית למסורת ישראל הדתית, ומי שיודע ורוצה לסגלם לעצמו וגומר בלבו לחדש ולקדש את נפשו עפ"י הדרכת תורת ישראל הוא משתלב מאליהו בתוך העם העברי אעפ"י שאינו ממוצא הגזע העברי. דבר זה נאמר בתורה ומפורש בתלמוד (ירושלמי בכורים א, ד): "תני בשם ר' יהודה, גר עצמו מביא וקורא (מקרא בכורים). מה טעם? כי אב המון גוים נתתיך (בראשית יז, ה), לשעבר היית אב לארם ועכשיו מכאן ואילך אתה אב לכל הגוים". זאת אומרת, שהיהדות היא ישות רוחנית, כמו שכתוב בתורה: "היום הזה נהיית לעם" (דברים כז, ט). כי הגורם המכריע בעיצוב הפרצוף הלאומי אינו המוצא הגזעי לחוד, אלא בעיקר המכורה הרוחנית, הצמידה לנחלתו של אברהם אבינו, "שהיה תחילה לגרים" (חגיגה ג, א). אביהם של הנכנסים תחת כנפי שכינת היהדות, השתרשות בגזע הרוחני של אברהם אבינו, ע"ה, היא הקובעת. לאומיות חילונית המיוסדת על הגזע הגופני ועל הגורל ההיסטורי המשותף, לאומיות גבוכה וריקה זו זרה לרוח ישראל, שכן היא שאולה מלשונות העמים והיא מזייפת את רעיון ישראל הדתי ואת רעיון יחודו ההיסטורי. לאומיות ישראל מובלעת כחלק פנימי בדת ישראל ואין להפריד ביניהן. לאומיות ישראל מזדהית עם היעוד האלקי שהטיל נותן התורה לעמו. היא מזדהית עם האידיאל היהודי של, כיירו וידעו כל יושבי תבל וכו', עם האידיאל של דת לאומית ואוניברסלית כאחד. לאומיות זו אינה נותנת עיניה בכיבוש עמים וארצות ומתרחקת משנאה, קנאה ותחרות ומלחמת עם בעם. היא חרדה לגורלה של

הצרפתי או האנגלי, מתפלג לכמה כתות ואמונות דתיות שונות. אצלנו זהה הדת עם לאומיותנו. כל מי שיוצא מן הדת הישראלית הוא מודה בכך מעם ישראל. אצלנו אין הדת ענין פרטי של היחיד, אלא הוא ענינו של כלל האומה, שנועדה להיות נושאת דגלה ואת אור אמתותיה בעולם. הדת הישראלית היא שורש נשמתו הלאומית ושורש נשמתו של כל יחיד מישראל. ואפילו זה שהאמונה הדתית והכרת ערכיה התמוטטו בלבו, ואפילו הפוקר והמורד הלהוט אחרי אלילי-נכר אינו יכול להשתחרר מן הטבע הדתי השולט בו ובמה שהוא הוגה ועושה ואפילו בשעה שהוא עוסק בהריסתה...

ומכאן תשובה לשאלה הנלוח, שנתעוררה במדינה האומרת להיות חילונית: מי הוא יהודי ומה הם סימני המהותיים? התשובה היא פשוטה וברורה: יהודי הוא זה שמודה באלקי ישראל ושומר את תורתו בלבו ובנפשו ומקיימה בחייו ובמעשי יום יום. ואף מי שתודעתו היהודית לא דועכה בו, השורש הדתי והתחושה הדתית לא קמלו בלבו, זה שהנקודה היהודית עוד לא עוממה בנפשו יש לו הזכות להיקרא בשם יהודי. אולם זה שכופר באלקי ישראל ובוטל בתורתו ברגל גאווה אינו ראוי והגון להתקשט בשם כבוד זה. הוא אבר מדולדל! אלא שאף עפ"י כן אין לנו רשות להדיחו לחלוטין. ישראל אעפ"י שחטא ישראל הוא! כלומר: הוא מזרעו של אברהם אבינו, בן להורים ישראלים. קדושת אבותיו ואבות אבותיו חלה עליו שלא ברצונו ונגד תודעתו המשובשת. אין הוא שליט בעצמו להפקיע קדושתו-מורשתו הטבעה בו מלידתו. אבל אין כלל זה חל לגבי אנשים בני עם נכר הרוצים להשתלב במסגרת הלאומית של עם ישראל מבלי הרצון להידבק ברוחו ולהקלט בתרבותו. אין קדושת היהדות יכולה לחול עליהם אלא בתנאי כפול ומכופל של קבלת דת משה וישראל מתוך הכרה בהירה ואמונה כנה בעיקרי היהדות וקיום ערכיה בחייהם. גילוי רצון של חיבה והצהרה של הערצת כבוד לעם ישראל בלבד אינם מספיקים להפוך את הנכרי ליהודי. וכלל אמרו חז"ל: גר שנתגייר כקטן שגולד דמי. כלומר: לידה רוחנית חדשה. קליטת רוח היהדות ברוח ובנפש, קבלת ערכיה וקבלת אורח-חיים.

גירות לאומית גרידא אינה במציאות הטבעית. עקירה של אדם מעם לעם היא עקירה בטעות, שאין ההגיון הישר מודה בו. אמנם, השלטון של מדינה חפשית יכול להעניק זכויות מלאות למי שרוצה להתאחו

בפיו. ואז נשיר כולנו בנערינו ובזקנינו שירה חדשה.
שירת הגאולה השלימה.

השאלה שהופנתה לגשאלים * ברישום ילדי נשואי-

תערובת ששני הוריהם רוצים לרשום אותם כיהודים, גוררת אחריה שתי שאלות מוקדמות. שאלת "מיהו יהודי" ושאלת הגיור בישראל. שלושת שאלות אלו האחרונות ותלויות זו בזו, טעונות כל אחת מהן תשובה לעצמה.

א) שאלת מיהו יהודי, שצפה פתאום בעתונות הישראלית, הטילה סער בעולם היהודי. לא השאלה עצמה, אלא מה ששאלה כזו יכולה לעלות על הפרק במדינה העברית שקמה בארץ-אבות, חזיון שנראה פאראדוקסלי למדי אף בעיני העולם הנכרי.

זו שאלה חדשה, שלא ידעה הדורות הקודמים. היהודי הפשוט, ללא פילוסופיה וללא אידיאולוגיות גיאולוגיות, ימשוך בכתפיו לשאלה מוזרה זו, שנתעוררה דוקא בדור של תחיה לאומית ושיבת בנים לארץ מכורתם הרוחנית. רק בלבול דעות ותלישות רוחנית יכלו להוליד "שאלת-יהודים" חדשה. מתוך הכרה כי פתרונה של שאלה עקרונית זו צריכה לקבוע את הפתרון לשאלות מעשיות המסתעפות ממנה, יצאתי מן ההנחה העקרונית, שרק היהדות עצמה יכולה וחכאית לתת תשובה לשאלה מיהו יהודי. והיהדות כבר ענתה על שאלה זו וקולה מנסר במשך כל ההיסטוריה היהודית בת אלפי השנים.

לנו אין יהדות אחרת אלא זו של קיום תורה ומצוות. זוהי היהדות הלגיטימית, היהדות ההיסטורית. יהדות זו היא שעיצבה את דמות האומה הישראלית ועשתה אותה לגוש לאומי מיוחד בצביונו ומוגדר במהותו הרוחנית והגופשית. העולם הנכרי מכיר את האדם מישראל כנציגה של הדת היהודית. זה הוא סימנו המובהק בעיני העולם הלא-יהודי הנאור, ורק בעלי התורה המתועבה של עליונות הגזע, מלעזים ומעלילים סימני היכר אחרים. בגרמניה שלפנים ובארצות המערב הסמוכות לה וכן בארצות הברית, נעשה נסיון ליצור סוג חדש של יהדות, יהדות של כפירה בערכי היסוד של המסורה המקובלת ושל התכחשות לאופי הלאומי המסוך עליה. יהדות זו המתעטרת בכינוי של "יהדות ליברלית" או "מתקדמת", איננה אלא קונסטרוקציה שרירותית של אנשים שהאמונה הדתית פגה מלבם והעזו הלאומי נדד

האנושות כולה ומצפה לגאולתה ולהתרוממותה ברוחם של צדק, משפט ושלוש עולמים. ומי שכופר בערכים יסודיים אלה של היהדות הוא פורש מעם ישראל ואפילו אם פיו מלא שירות ותשבחות לעם ישראל, לארצו ולשפתו.

הגיעה השעה, שראשי המדינה ישימו לב לשאלת הדת ותפקידה במדינה העצמאית. התעמקות חדשה במהות היהדות תלמד, כי רק התקומה הדתית תניח את היסוד לאחדות ישראל שלימה ומלאה. כעם שיש לו היסטוריה של שנות אלפים מאחוריו עלינו ללמוד לקח מפי היסטוריה זו: מהו הכוח הגדול שאיחד וליכד את העם המפוזר והמפורד, שאפילו פיזורם ופירודם בין עמים, לשונות ותרבויות זרים וצוררים לא יכלו להרוס את אחדותם, איחודם ויתודם של שבטי ישראל רבים ושונים? רק הדת בכוחה הגדול עשתה לנו את הפלא הזה, שלא הי' דוגמתו בכל עמי התבל. אין למנהיגי ישראל, שאחריות קיום האומה וקיום המדינה חיה בלבם, לשים לב לפטפוטי הצעקנים על חופש הדעות של היחיד ועל ביטול המועט הקנאי לדתו לרוב המתפרק מעול הדת. הנידון כאן אינו בחופש הדעות אלא בחופש המעשה וחופש זה אינו יכול להתפרש במובן של הפקרות, שתהא הרשות לכל אדם לעשות כל מה שלבו רוצה ומתאוה. כל בן תרבות יודע, שעליו להיכנע לחוקי המוסר וחוקי ההגנה של החברה, ואין למדינה הרשות לתת חופש לאנשים חשוכי-אחריות להרוס את יסודות הקיום של האומה ובסיסה התרבותי. ואשר למועט "הקנאים" הרוצים, כביכול, להשתלט על המדינה — ידעו נא הפטפטנים הצוחנים, כי עשרות אלפים יהודים מאמינים באלקי ישראל ומחזיקים בתורתו חשובים יותר לקיום המדינה מאלפי מיליונים דולרים של המגבית האמריקנית המאוחדת! הם הנושאים דגל התרבות העברית והם השומרים על היהדות בצורתה המקורית והם החזיקו מעמד בשעת צרה ומצוקה ואסון לאומי ועמדו בנסיון בכל המשברים הרוחניים, שבאו לעולם בעקבן של תקופות סוציאליות או אידיאולוגיות שנתחדשו בזמן מן הזמנים.

שאלה גורלית הועמדה לפנינו בכל מוראה עם הקמת מדינתנו: האם רוצים אנחנו להמשיך את המסורת ההיסטורית ולהישאר עם יהודי גדול המחודש את נעוריו ואת זהרו הקדום, או לנתק, ח"ו, את המשך ההיסטורי ולחדול מלהיות עם יהודי? אבל — עוד לא אבדה תקותנו, התקוה הנושנה. עוד יקום דור חדש ושירת התחיה החדשה, התחיה הרוחנית

* עלידי ראש ממשלת ישראל, מר דוד בן גוריון.